

Formandens beretning på Historisk Samfunds generalforsamling 1996

Hovedhjørnестenen i Historisk Samfunds virke er fortsat udsendelsen af den historiske årbog. Den er en af de væsentligste forudsætninger for vor eksistensberettigelse, og for mange af vore medlemmer er modtagelsen af disse bøger hovedbegrundelsen for deres medlemskab.

Årbogen for 1995 indeholdt artikler om lokalhistorie både i Roskilde og det øvrige amt, der spændte fra vikingetid til nutid. Jeg kan allerede nu røbe, at årbogen for 1996, der er under redaktion, atter i lighed med de tidligere meget solgte årbøger om »Roskilde amt under besættelsen« og »De unge jøder i Roskilde amt« vil være udformet som et temanummer. Som nyt og utraditionelt tema er valgt »Musik i Roskilde gennem tiderne«. Et forfatterpanel af historikere og musikinteresserede vil berette om Roskilde som musikby fra middelalderens jødeharpe over kirkemusik med lokal tilknytning og lokale komponister til Roskilde regimentsmusiks historie, jazz i Roskilde og Roskilde Festival. Det er en ny indgangsvinkel til at fortælle byens historie, der forhåbentlig også kan indebære salg til byens mange musikinteresserede.

Historisk Samfund udgav som bekendt i 1992 på Roskilde Museums Forlag bogen »Roskilde bys historie - tiden indtil 1536«. Arbejdet med næste bind af byens historie, der vil omfatte tiden fra 1536 til 1973, har stået på et stykke tid med henblik på, at bogen kan foreligge i 1998 som et bidrag til byens 1.000 års jubilæum.

Et lille nedsat tremands-redaktionsudvalg med repræsentation fra Historisk Samfund og Roskilde Museum har indgået aftale med et forfatterpanel bestående af fem historikere fra dels Københavns Universitet og dels fra egne lokale rækker. Da denne periode af byens historie hidtil har været meget stedmoderligt behandlet, har arbejdet krævet en omfattende gennemgang af hidtil ukendt kildemateriale i diverse arkiver, som forfatterne allerede er godt i gang med. Det nye kildestof har vist sig at bringe overraskende nyt og spændende lys over byens historie i denne periode, og redaktionen har derfor vedtaget at forøge bogens omfang til samfulde 660 sider mod første binds 430 sider.

En bog af dette omfang vil imidlertid blive tung og uhåndterlig, og man har

derfor besluttet at fordele indholdet på to bind, således at bind 2 vil omfatte tiden fra 1536 til 1850, og bind 3 tiden fra 1850 til 1973. Begge bind vil dog fremtræde i samme fine og rigt illustrerede udstyr som bind 1.

Det er en dristig økonomisk opgave, som Historisk Samfund hermed har påtaget sig. Vi arbejder med et budget i en størrelsesorden af ca. 600.000 kr. inklusive forfatterhonorarer, trykning og indbinding. Vi trøster os imidlertid med, at bind 1 allerede ved egne opsparede midler i publikationsfonden, ved tilskud og godt salg har givet et overskud på 90.000 kr., og med tilsagn om tilskud til bind 2 og 3 fra Roskilde Amt og Roskilde Kommune samt forskellige fonde marcherer vi fortsat frem med løftet hale!

De kommende to bind af byens historie vil erstatte Historisk Årbog for 1997 og 1998. Til gengæld vil Historisk Samfunds medlemmer få tilsendt de to bøger uden vederlag mod at betale udsendelsesomkostningerne. Det er et enestående tilbud, som gerne skulle være medvirkende til at forøge medlemskredsen. Så bring gerne det glade budskab videre til gode venner og bekendte om, at indmeldelse nu vil give store økonomiske fordele i 1998!

Hvis vi herefter vender os til dagen og vejen i det forløbne år, bør det nævnes, at den traditionelle sommerudflugt løb af stabelen som en klostertur til Nordsjælland den 9. september 1995.

Med stor medlemsdeltagelse fik vi efter et lille udflugt til Eskilsø Kloster et spændende besøg på Æbelholt Kloster og Esum Kloster. Efter en økologisk frokost på Esum Møllegård fortsatte turen til Karmelitterklostret i Helsingør og den tilknyttede Skt. Marie Kirke. Det er vist ikke for meget sagt, at deltagerne efter denne udflugt vendte hjem til Roskilde med et levende indtryk af middelalderens klosterliv i Danmark.

Der er i år med Roskilde Museums prægtige særudstilling om »Absalon og hans byer - Roskilde, København, Lund« sat fokus på en af de mest fremtrædende personer i 1100-tallets Danmark. Med sin vidtfavnende personlighed både som ærkebiskop, som politiker og hærfører havde Absalon en afgørende indflydelse på historiens gang. Vi har derfor i dette Absalonår fundet det naturligt, at sommerudflugten i år skal gå til Roskildes konkurrent i 1100- og 1200-tallet: Lund. Hvis alt går efter planerne vil udflugten finde sted lørdag den 7. september med bl.a. besøg i Lund Domkirke og det dejlige museum: Kulturen i Lund under kyndig vejledning af svenske historikere og museumsfolk.

På foredragsområdet har det forløbne år været koncentreret om to foredragsrækker på Klostermarksskolen arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet og Roskilde Museumsforening. Som en lille smagsprøve på de kommende bøger om byens historie holdt en af forfatterne til bind 2, universitetslektor Claus Bjørn i oktober og november fem foredrag om Roskildes historie

fra 1750 til 1850. Det blev en levende fortælling om byens udvikling fra den lille, fattige by ved 1700-tallets midte, der levede på fortidens storhed, til begyndelsen af den moderne tid, hvor Roskilde fra 1835 var et politisk centrum, og hvor avis, sparekasse, fabrikker og selvfølgelig jernbanen fra 1847 blev symboler på den nye tid.

I januar og februar i år blev der afholdt en foredragsrække strækkende sig over seks forelæsninger af bidragydere til den smukke og nylig udkomne bog: »Absalon - fædrelandets fader«, hvor de mange deltagere fik et indgående indblik i de mange forskellige fascetter af vort bysbarns eventyrlige livsforløb. At de to foredragsrækker havde et deltagerantal på mellem 200 og 300 fortæller med al mulig tydelighed om den stadig voksende interesse for lokalhistorien.

Alt i alt kan man måske nok mene, at medlemmerne i det forløbne år med en årbog, en sommerudflugt og hele 11 foredragsaftener har fået pæn valuta for et kontingent på 100 kr, og med disse bemærkninger vil jeg hermed overgive min beretning til generalforsamlingens forhåbentlig velvillige behandling.

Ernst Verwohlt